

Na osnovu člana 48. stav 2. Zakona o rodnoj ravnopravnosti ("Sl. glasnik RS", br. 52/2021 - dalje: Zakon), Savez samostalnih sindikata Srbije sa sedištem u Beogradu, opština Stari grad, ulica Trg Nikole Pašića br.5, matični broj: 07002211, PIB:100063070, 23.12.2021. godine, donosi:

**PLAN DELOVANJA SA POSEBNIM MERAMA ZA PODSTICANJE I UNAPREĐIVANJE
RODNE RAVNOPRAVNOSTI
ZA PERIOD 01.01.2022. DO 31.12.2025. GODINE**

UVOD

Ovim Planom (u daljem tekstu: Plan), u skladu sa Zakonom, definišu se i osnovni pojmovi rodne ravnopravnosti, posebne mere za ostvarivanje i unapređivanje rodne ravnopravnosti, kao i obaveze Saveza samostalnih sindikata Srbije u ovom polju delovanja, u skladu sa Planom mera i procedura u cilju aktivne politike jednakih mogućnosti oba pola u svim oblastima sindikalnog rada.

OSNOVNI POJMOVI RODNE RAVNOPRAVNOSTI

Rodna ravnopravnost podrazumeva jednaka prava, odgovornosti i mogućnosti, ravnomerno učešće i uravnoteženu zastupljenost žena i muškaraca u svim oblastima društvenog života, pa i kod sindikalnog organizovanja i delovanja, jednake mogućnosti za ostvarivanje prava i sloboda, korišćenje ličnih znanja i sposobnosti za lični razvoj i razvoj društva, jednake mogućnosti i prava u pristupu robama i uslugama, kao i ostvarivanje jednake koristi od rezultata rada, uz uvažavanje bioloških, društvenih i kulturološki formiranih razlika između muškaraca i žena i različitih interesa, potreba i prioriteta žena i muškaraca prilikom donošenja javnih i drugih politika, kao i sindikalne politike i odlučivanja o pravima, obavezama i na zakonu zasnovanim odredbama, ustavnim odredbama i odredbama ratifikovanih međunarodnih konvencija i preporuka kao izvora prava.

Diskriminacija na osnovu pola, polnih karakteristika, odnosno roda, jeste svako neopravdano razlikovanje, nejednako postupanje, odnosno propuštanje (isključivanje, ograničavanje ili davanje prvenstva), na otvoren ili prikriven način, u odnosu na lica ili grupe lica, kao i članove njihovih porodica ili njima bliska lica, zasnovano na polu, polnim karakteristikama, odnosno rodu u: političkoj, obrazovnoj, medijskoj i ekonomskoj oblasti; oblasti zapošljavanja, zanimanja i rada, samozapošljavanja, zaštite potrošača; zdravstvenom osiguranju i zaštiti; socijalnom osiguranju i zaštiti, u braku i porodičnim odnosima; oblasti bezbednosti; ekologiji; oblasti kulture; sportu i rekreaciji; kao i u oblasti javnog oglašavanja i drugim oblastima društvenog života.

Neposredna diskriminacija na osnovu pola, polnih karakteristika, odnosno roda, postoji ako se lice ili grupa lica, zbog njihovog pola, polnih karakteristika, odnosno roda, u istoj ili sličnoj situaciji, bilo kojim aktom, radnjom ili propuštanjem, stavljaju ili su stavljeni u nepovoljniji položaj, ili bi mogli biti stavljeni u nepovoljniji položaj.

Posredna diskriminacija na osnovu pola, polnih karakteristika, odnosno roda, postoji ako, na izgled neutralna odredba, kriterijum ili praksa, lice ili grupu lica, stavlja ili bi mogla staviti, zbog njihovog pola, polnih karakteristika, odnosno roda, u nepovoljan položaj u poređenju sa drugim licima u istoj ili sličnoj

situaciji, osim ako je to objektivno opravdano zakonitim ciljem, a sredstva za postizanje tog cilja su primerena i nužna.

Diskriminacija na osnovu pola, polnih karakteristika, odnosno roda postoji ako se prema licu ili grupi lica neopravdano postupa nepovoljnije nego što se postupa ili bi se postupalo prema drugima, isključivo ili uglavnom zbog toga što su tražili, odnosno nameravaju da traže zaštitu od diskriminacije na osnovu pola, odnosno roda, ili zbog toga što su ponudili ili nameravaju da ponude dokaze o diskriminatorском postupanju.

Diskriminacijom na osnovu pola, polnih karakteristika, odnosno roda, smatra se i uznemiravanje, ponižavajuće postupanje, pretnje i uslovljavanje, seksualno uznemiravanje i seksualno ucenjivanje, rodno zasnovan govor mržnje, nasilje zasnovano na polu, polnim karakteristikama, odnosno rodu ili promeni pola, nasilje prema ženama, nejednako postupanje na osnovu trudnoće, porodijskog odsustva, odsustva radi nege deteta, odsustva radi posebne nege deteta u svojstvu očinstva i materinstva (roditeljstva), usvojenja, hraniteljstva, starateljstva i podsticanje na diskriminaciju, kao i svaki nepovoljniji tretman koji lice ima zbog odbijanja ili trpljenja takvog ponašanja.

Diskriminacija lica po osnovu dva ili više ličnih svojstava bez obzira na to da li se uticaj pojedinih ličnih svojstava može razgraničiti je višestruka diskriminacija ili se ne može razgraničiti.

Ne smatraju se diskriminacijom na osnovu pola, polnih karakteristika, odnosno roda, mere za zaštitu materinstva i očinstva (roditeljstva), usvojenja, hraniteljstva, starateljstva, kao i zaštita na radu zaposlenih različitog pola, u skladu sa propisima kojima se uređuju radni odnosi i bezbednost i zdravlje na radu, posebne mere uvedene radi postizanja pune rodne ravnopravnosti, zaštite i napretka lica, odnosno grupe lica koja se nalaze u nejednakom položaju na osnovu svog pola, polnih karakteristika, odnosno roda.

Ne smatraju se diskriminacijom na osnovu pola, polnih karakteristika, odnosno roda, posebne mere donete radi otklanjanja i sprečavanja nejednakog položaja žena i muškaraca i ostvarivanja jednakih mogućnosti za žene i muškarce.

Seksualno, odnosno polno ucenjivanje je svako ponašanje lica koje, u nameri činjenja ili nečinjenja dela seksualne prirode, uceni drugog da će u slučaju odbijanja pružanja traženog protiv njega ili njemu bliskog lica izneti nešto što može škoditi njenoj ili njegovoj časti ili ugledu.

Zaštita od diskriminacije i sudska zaštita lica i grupe lica koja su izložena diskriminaciji na osnovu pola, polnih karakteristika, odnosno roda ostvaruje se u skladu sa zakonom kojim se uređuje zabrana diskriminacije.

Politika jednakih mogućnosti podrazumeva:

- 1) ravnopravno učešće žena i muškaraca u svim fazama planiranja, pripreme, donošenja i sprovođenja odluka koje utiču na položaj žena;
- 2) uzimanje u obzir različitih interesa, potreba i prioriteta žena i muškaraca prilikom donošenja javnih i drugih politika i odlučivanja o pravima, obavezama i na zakonu zasnovanim interesima;

3) preduzimanje mera kojima se obezbeđuje jednaka polazna tačka za ostvarivanje principa jednakih mogućnosti za lica, odnosno grupe lica koja se nalaze u nejednakom položaju po osnovu pola, polnih karakteristika, odnosno roda, posebno pripadnika osetljivih društvenih grupa.

OPŠTE MERE

Opšte mere za ostvarivanje i unapređivanje rodne ravnopravnosti jesu zakonom propisane mere kojima se u određenoj oblasti zabranjuje diskriminacija na osnovu pola, odnosno roda, ili nalaže odgovarajuće postupanje radi ostvarivanja rodne ravnopravnosti.

Opšte mere obuhvataju i mere utvrđene drugim aktima (deklaracije, rezolucije, strategije i sl.), čiji je cilj ostvarivanje rodne ravnopravnosti.

POSEBNE MERE

Posebne mere za ostvarivanje i unapređivanje rodne ravnopravnosti su aktivnosti, mere, kriterijumi i prakse u skladu sa načelom jednakih mogućnosti kojima se obezbeđuje ravnopravno učešće i zastupljenost žena i muškaraca, posebno pripadnika osetljivih društvenih grupa, u svim sferama društvenog života, tako i u sindikalnom delovanju i jednake mogućnosti za ostvarivanje prava i sloboda.

U Osnovnim načelima Statuta Saveza samostalnih sindikata Srbije proklamovano je da se zaposleni dobrovoljno i slobodno učlanjuju u samostalne sindikate Srbije, bez obzira na nacionalnu, versku, polnu, političku i drugu pripadnost. Osnovna obaveza Saveza samostalnih sindikata Srbije je angažovanje na zaštiti i unapređenju prava članova, zaposlenih i drugih lica koji samostalno obavljaju delatnost i njihovog materijalnog, socijalnog i društvenog položaja, pa s toga, Savez samostalnih sindikata Srbije aktivno radi na prepoznavanju i sprečavanju svih oblika ugrožavanja prava zaposlenih, uključujući narušavanje privatnosti, diskriminaciju, zlostavljanje na radu i pritisak na zaposlene ili njihove sindikalne predstavnike.

Trajni zadatak Saveza samostalnih sindikata Srbije je borba za ravnopravnost i protiv je svakog vida diskriminacije a posebno se zalaže za ravnopravnost muškarca i žene.

Predsedništvo Saveza samostalnih sindikata Srbije angažuje se na ostvarivanju rodne ravnopravnosti i unapređenju položaja žena u društvu.

U cilju zaštite i unapređenja prava žena i unapređenja njihovog društvenog položaja, kao oblik delovanja formirana je Sekcija žena Saveza samostalnih sindikata Srbije koja se zalaže za izgradnju demokratskog društva zasnovanog na socijalnoj pravdi i ravnopravnosti svih građana i polova, bez diskriminacije po bilo kom osnovu sa posebnim akcentom na kvalitetnije oblike zaštite žena i veću zastupljenost žena u političkom životu, organima vlasti, rukovodećim mestima parlamentu i drugim organima i organizacijama u kojima se donose odluke. Jedna od osnovnih oblasti delovanja ustanovljena Programom rada Sekcije žena Saveza samostalnih sindikata Srbije 2020-2025 je afirmisanje rodne ravnopravnosti na svim nivoima odlučivanja i saradnja sa nevladinim organizacijama koja se bave ovim pitanjima. Posebna pažnja biće usmerena na informisanju o delovanju sindikata u Evropi i svetu, najzajavnijim stavovima, odlukama i dokumentima koja se odnose na rodni balans i aktivnosti na

smanjenju jaza u zaradama između muškaraca i žena. Na osnovu prethodno načinjene analize biće organizovani seminari, tematske rasprave i okrugli stolovi na kojima će se posebno razmatrati rodna jednakost i ravnopravnost, evropski standardi i modeli u ovoj oblasti, diskriminacija na radnom mestu i aktivnosti na poboljšanju položaja žena na tržištu rada društvu u celini. Pravilima Sekcije žena Saveza samostalnih sindikata Srbije ostavljena je mogućnost svim članicama samostalnih sindikata Srbije da postanu članice Sekcije žena.

Savez samostalnih sindikata Srbije će težiti da u organima Saveza samostalnih sindikata Srbije obezbedi uravnoteženu zastupljenost polova.

Savez samostalnih sindikata Srbije je dužan da uspostavi mehanizme praćenja napretka u dostizanju uravnotežene zastupljenosti polova u organima Saveza samostalnih sindikata Srbije.

Zabranjeno je uznemiravanje, seksualno uznemiravanje i seksualno ucenjivanje prilikom izbora i obavljanja funkcije u Savezu samostalnih sindikata Srbije ili funkcije člana u organu, na osnovu pola odnosno roda u smislu propisa koji regulišu zabranu diskriminacije.

Savez samostalnih sindikata Srbije je dužan da članicu organa po povratku sa odsustva sa rada zbog trudnoće, porodijskog odsustva, odsustva radi nege deteta, odsustva radi posebne nege deteta, usvojenja, hraniteljstva, starateljstva, vrati na istu funkciju u organu Saveza samostalnih sindikata Srbije.

Svako lice koje je na funkciji u Savezu samostalnih sindikata Srbije ili je član organa ili se nalazi u radnom odnosu u Savezu samostalnih sindikata Srbije, dužno je da prijavi svaki vid nasilja zasnovan na polu, odnosno rodu i nasilja prema ženama.

Savez samostalnih sindikata Srbije je dužan da bez odlaganja prijavi formiranim institucijama za zaštitu od diskriminacije i zlostavljanja na radu, kao i nadležnoj policijskoj upravi ili javnom tužilaštvu svaki oblik nasilja iz prethodnog stava za koje sazna u obavljanju svoje delatnosti.

Jedna od osnovnih nadležnosti Saveza samostalnih sindikata Srbije je da definiše osnove razvoja sistema kolektivnih ugovora. Saglasno tome će se zalagati da se pri kolektivnom pregovaranju obezbeđuje rodna ravnopravnost u pogledu:

- 1) uslova za pristup zapošljavanju, samozapošljavanju ili obavljanju zanimanja, uključujući kriterijume i uslove za izbor kandidata za poslove u okviru profesionalne hijerarhije;
- 2) uslova rada, uključujući platu i drugu naknadu za rad jednake vrednosti;
- 3) napredovanja na poslu, odnosno pristupa pravu na stručno usavršavanje, stručno osposobljavanje i dodatno obrazovanje;
- 4) usklađivanja privatnog i profesionalnog života, naročito u vezi sa trudnoćom, porodijskim odsustvom, odsustvom radi nege deteta i odsustvom radi posebne nege deteta, odnosno očinstva i materinstva (roditeljstva), usvojenja, hraniteljstva, starateljstva;
- 5) sprečavanja uznemiravanja na osnovu pola i seksualnog uznemiravanja na radnom mestu, prilikom zapošljavanja, stručnog usavršavanja i napredovanja;
- 6) sprovođenja mera za sprečavanje diskriminacije na osnovu pola, odnosno roda;

- 7) praćenja prakse na radnom mestu;
- 8) praćenja kolektivnih ugovora, kodeksa ponašanja;
- 9) podsticanja istraživanja ili razmene iskustva i primera dobre prakse;
- 10) uvođenja fleksibilnog radnog vremena radi olakšanog usklađivanja privatnog i profesionalnog života;
- 11) zaključivanja sporazuma na odgovarajućem nivou, u kojima se utvrđuju pravila borbe protiv diskriminacije u oblastima koje su u delokrugu kolektivnog pregovaranja.

Bez bilo kog vida diskriminacije na osnovu pola, odnosno roda, svaki član samostalnog sindikata Srbije ima pravo u Savezu samostalnih sindikata Srbije na obezbeđivanje zarade u skladu sa kolektivnim ugovorom, ugovorom o radu i zakonom, radno-pravnu zaštitu, ostvarivanje bezbednosti i zaštite zdravlja na radu i uslove rada u skladu sa zakonom i kolektivnim ugovorom, prevenciju radne invalidnosti i rekreativni odmor u skladu sa zakonom i kolektivnim ugovorom, korišćenje pomoći iz sindikalnih fondova, predlaganje, biranje i da bude biran u organe Saveza samostalnih sindikata Srbije, informisanje i obrazovanje i osposobljavanje za sindikalni rad.

Savez samostalnih sindikata Srbije će u skladu sa Zakonom na svake četiri godine donositi Plan delovanja koji sadrži posebne mere za podsticanje i unapređivanje rodne ravnopravnosti i uravnotežene zastupljenosti polova u svojim organima i obezbeđivanje aktivnog učešća manje zastupljenog pola u sastavu i radu tih organa.

PLAN MERA

1. Podaci o Savezu samostalnih sindikata Srbije, funkcijama i članovima organa

Naziv i sedište	Savez samostalnih sindikata Srbije
PIB	100063070
Matični broj	07002211

Ovlašćeno lice za zastupanje	Ljubisav Orbović
Telefon, e-mail	011/ 3335-165, sindikatsrbija@gmail.com

Organi Saveza samostalnih sindikata Srbije prema polnoj strukturi članova

Organi SSS Srbije	Ukupan broj članova organa	Muškaraca	Žena
Kongres	broj: 381	broj: 276 u procentima: 72 %	broj: 105 u procentima: 28 %
Veće	broj: 113	broj: 84 u procentima: 74 %	broj: 29 u procentima: 26 %
Nadzorni odbor	broj: 6	broj: 5 u procentima: 83 %	broj: 1 u procentima: 17 %
Statutarni odbor	broj: 6	broj: 3 u procentima: 50 %	broj: 3 u procentima: 50 %
Predsedništvo	Broj: 27	broj: 22 u procentima: 81 %	broj: 5 u procentima: 19 %
Predsednik		broj: 1	

2. Mere i procedure za otklanjanje ili ublažavanje neravnomerne zastupljenosti polova u organima Saveza samostalnih sindikata Srbije

- Razvijanje svesti o rodnoj ravnopravnosti i zalaganje za stalno poboljšanje ravnomerne zastupljenosti polova u organima Saveza samostalnih sindikata Srbije i svim oblastima sindikalnog rada;
- Podsticanje manje zastupljenog pola da uzmu veće učešće u radu sindikalne organizacije kao osnovnog oblika organizovanja članova samostalnog sindikata Srbije kod poslodavca;
- Učenjem i znanjem postići viši nivo razumevanja potrebe rodne ravnopravnosti uz uvažavanje bioloških predispozicija;

- Promovisanje jednakosti polova i kulture zasnovane na jednakosti bez bilo kakvog oblika diskriminacije;

PREDSEDNIK
Ljubisav Orbović, s.r.